

**BİYOĞÜVENLİK TAKAS MEKANİZMASINA ETKİN KATILIM İÇİN  
SÜRDÜRÜLEBİLİR KAPASİTE GELİŞTİRME PROJESİ (BCH-III)  
2018 - 2023**

Birleşmiş Milletler Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesine ek olarak hazırlanan “Cartagena Biyogüvenlik Protokolü”ne ülkemiz 24 Ocak 2004 tarihinde taraf olmuştur. Protokol’ün 19. Maddesi gereği de Cartagena Biyogüvenlik Protokolü ve BCH’in Ulusal Odak Noktası görevi Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

Gelişmekte olan yetmiş altı ülkeyi ve geçiş ekonomisine sahip olan ülkeleri hedefleyen bir Küresel Proje olan ve Küresel Çevre Fonu (GEF) tarafından finanse edilen “Biyogüvenlik Takas Mekanizmasına Etkin Katılım İçin Sürdürülebilir Kapasite Geliştirme Projesi”nin (BCH III) Üçüncü aşaması başlamış olup, ülkemiz bu projede yer aldı.

BCH III projesinin hedefleri arasında, ortak bir platform olan ve Cartagena Biyogüvenlik Protokolü’nün 20. Maddesi uyarınca kurulan “Biyogüvenlik Takas Mekanizması”nı kullanarak genetiği değiştirilmiş organizmalar (GDO) ile ilgili bir bilgi stratejisinin geliştirilmesi yer almaktadır. Söz konusu strateji, genetiği değiştirilmiş organizmalar hakkındaki bilgilerin Biyogüvenlik Takas Mekanizması’nın Küresel Portalına akışı için kabul edilen ulusal mekanizma ve prosedürleri temel alacaktır (<http://bch.cbd.int/>). BCH merkez portalı, genetiği değiştirilmiş organizmalar konusunda en eksiksiz ve belgelenmiş platformlardan biridir. Karar vericiler, kullanıcılar, bilim adamları, STK’lar ve kamuoyuna yönelik küresel bir araçtır.

Projenin temel amacı;

Kilit paydaşlar için, Biyogüvenlik Takas Mekanizması’na (BCH) etkili katılımın sürdürülebilir olmasını sağlamak ve ulusal biyogüvenlik politikası ve biyogüvenlik çerçevesi doğrultusunda BCH kapsamına girecek bilgileri toplamaya yönelik ulusal usul ve icrai bağlantılar oluşturmak için gerekli olan usul ve mekanizmaları kurmayı hedefleyen bir çalıştay düzenlenecek; hükümet temsilcileri, sanayi sektöründen temsilciler, ithalatçılar, üreticiler, distribütörler, araştırmacılar, çiftçiler ve çiftçi kuruluşlarına destek sistemleri, büyük yem ve gıda şirketleri; uygun olduğu hâllerde; sivil toplum kuruluşları ve sivil toplum ile yazılı ve görsel medya gibi önemli paydaşlar, BCH’nin ulusal teknik yükümlülükleri konusunda bilgilendirilecek ve bu paydaşların BCH kayıtlarının ortak biçimlerini ve bunların, BCH ile ilgili bilgi oluşturmaya ve

kaydetmeye ve biyogüvenlikle ilgili kararlar almaya yönelik kurumsal süreçlere olan etkilerini kavramaları sağlanacaktır (ör. kararları kaydetme ve yayınlama);

BCH'yi Protokolde belirtilen ulusal yükümlülükleri yerine getirmek için kullanıp güncelleyecek olanlar başta olmak üzere, Biyogüvenlik Protokolünü hayata geçirmekle yükümlü olan önemli Hükümet temsilcileri için bir çalıştay düzenlenecek. Temsilcilerin arasında BCH'nin Ulusal İrtibat Noktası, Ulusal Yetkili Kullanıcıları, Yetkili Ulusal Mercileri ve diğer bilgi kaynakları yer alır. Çalıştay katılımcıların biyogüvenlik ile ilgili kararların kaydedilme ve yayınlanma usullerinin yanı sıra BCH kayıtlarının biçimlerini kavramalarını sağlayacak; katılımcılar paydaşlara önemli bilgiler verme gerekliliğinin anlaşılmasını sağlamaya yönelik BCH teknik yükümlülükleri ve BCH'ye etkili bir katılım sağlanması için ulusal biyogüvenlik politikası ve biyogüvenlik çerçevesi doğrultusunda belirtilen usuller ve kurumsal mekanizmalar hakkında bilgilendirileceklerdir;

Biyogüvenlik Takas Mekanizmasındaki bilgilerin en iyi şekilde nasıl kullanılacağına dair kilit paydaşlara yönelik bir çalıştay düzenlenecektir. Bu çalıştay, BCH'nin kapasite oluşturma hedefinin proje süreci haricinde de sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla, BCH eğitim materyallerini tanıtacak ve ulusal eğitim kurumları ile diğer önemli paydaşların BCH tekniklerini nasıl kullandığını gösterecektir.

#### Proje faaliyetleri

BCH III Projesi'nin ilk Ulusal Çalıştayı 22-24 Haziran 2019 tarihleri arasında Kızılcahamam/ANKARA'da gerçekleştirilmiştir (32 katılımcı).

Toplantıya Cartagena Biyogüvenlik Protokolü ve Biyogüvenlik Takas Mekanizması Ulusal Odak Noktası, Cartagena Biyogüvenlik Protokolü için UNEP/GEF BCH III Projesi Bölgesel Danışmanı, Ulusal Proje Birimi ve Bakanlığımızın diğer ilgili birimlerinden, kamu kurumlarından, üniversitelerden, özel sektörden, araştırma enstitülerinden ve laboratuvarların ilgili birimlerinden katılım sağlandı.

İkinci Ulusal Çalıştayı 10-11 December 2019 tarihleri arasında Kızılcahamam/ANKARA'da gerçekleştirilmiştir (21 katılımcı).

Toplantıya Cartagena Biyogüvenlik Protokolü ve Biyogüvenlik Takas Mekanizması Ulusal Odak Noktası, Cartagena Biyogüvenlik Protokolü için UNEP/GEF BCH III Projesi Bölgesel Danışmanı, Ulusal Proje Birimi, ve Bakanlığımızın diğer ilgili birimlerinden, kamu kurumlarından, üniversitelerden ve laboratuvarların ilgili birimlerinden katılım sağlandı.

BCH III Projesi'nin Üçüncü Ulusal Çalıştayı 15-16 November 2021 tarihleri arasında Antalya'da gerçekleştirilmiştir (16 katılımcı).

Toplantıya Genel Müdür, Cartagena Biyogüvenlik Protokolü ve Biyogüvenlik Takas Mekanizması Ulusal Odak Noktası, Cartagena Biyogüvenlik Protokolü için UNEP/GEF BCH III Projesi Bölgesel Danışmanı, Ulusal Proje Birimi ve Bakanlığımızın diğer ilgili birimlerinden, kamu kurumlarından, üniversitelerden ve laboratuvarların ilgili birimlerinden katılım sağlandı.

### **BCH hakkında bilgi**

Biyogüvenlik Takas Mekanizması (BCH), Cartagena Biyogüvenlik Protokolünün 20. Maddesinde, genetiği değiştirilmiş organizmalarla ilgili bilimsel, teknik, çevresel ve yasal bilgilerin değişimini ve bunlara ilişkin deneyimlemeyi kolaylaştırmak ve Protokolün uygulanması için Taraflara yardım etmek amacıyla kurulmuştur.

BCH (<https://bch.cbd.int/en/>), biyogüvenlik bilgisini sağlayan ve kullanan tarafların etkileşime girdiği ve bilgi alışverişinde bulundukları merkezi bir bilgi pazarı gibi işlev görmektedir. İlgilenen tüm kullanıcılar BCH web sitesi üzerinden serbestçe bilgi arayabilir ve elde edebilirler.

### **BCH'de ne tür bilgiler yer almaktadır?**

BCH'de mevcut olan bilgiler, Protokol'ün 20. Maddesi uyarınca istenen bilgilerin yanı sıra Taraflarca periyodik toplantılarında özel olarak talep edilen bilgi kategorilerinden oluşmaktadır.

Hâlihazırda mevcut olan bilgiler aşağıdaki şekilde *Ulusal Kayıtlar* ve *Referans Kayıtlar* altında düzenlenmiştir:

- **Ulusal Kayıtlar**

- Ulusal İrtibat Noktaları: Cartagena Protokolü (CPB-NFP); Kasıtsız sınır aşan hareketler ve acil durum önlemleri için irtibat noktası (Madde 17); Biyogüvenlik Takas Mekanizması (BCH-NFP).
- Ulusal biyogüvenlik web siteleri veya veri tabanları
- Yetkili ulusal makamlar (Madde 19.2)
- Biyogüvenlik Yasaları, Yönetmelikleri, Yönergeleri ve Bölgesel ve Uluslararası Anlaşmalar
- Ülke Kararları veya Diğer İrtibatlar
- Düzenleyici bir süreç tarafından oluşturulmuş Risk Değerlendirmeleri
- Biyogüvenlik Uzmanları
- Biyogüvenlik Uzmanı Ataması Raporları

- **Referans Kayıtları**

- İrtibat Bilgileri
- Kapasite Oluşturma Faaliyetleri, Projeleri ve Fırsatları
- Biyogüvenlik Organizasyonları
- Biyogüvenlik Bilgi Kaynak Merkezi (BIRC)
- Biyogüvenlikte Bilimsel Bibliyografik Veri Tabanı (ICGEB tarafından yönetilen) BCH Haberleri
- Bağımsız veya düzenleyici olmayan bir süreç tarafından oluşturulmuş risk değerlendirmeleri
- Genetiği Değiştirilmiş Canlı Organizmalar
- Genler ve DNA dizileri
- Organizmalar

Yukarıda sağlanmış olan temel bilgilere ek olarak, BCH ayrıca Cartagena Protokolü, BCH kullanımı ve Protokolün uygulanması için kaynaklara bağlantılar hakkında da genel bilgi sunmaktadır.

BCH Eğitim Materyalleri

Çevrimiçi Yardım Sistemi (<https://bch3-vle.unep.org/>) BCH Merkez Portalının kullanımı konusunda yardım sağlamak amacıyla tasarlanmıştır.